

הודאה שלא ממין הטענה (ב)

דין השעורים

ב"ק לה ע"א המשנה (ע"ב), ובגמ' עד "בברי ושמא"; ושם, "גופא אמר ... דפטור לגמרי"

האם קיימא לן להלכה כרבה בר נתן

רמב"ם הל' טוען ונטען ג: [טוש"ע חו"מ פח: יב, עד "מדמי שעורים"]; ר' חננאל ב"ק לה ע"ב בשורה האחרונה, "וי"ש מ"י שאומר ... בר נתן" (לו ע"א)

I. טעם הפטור מדמי השעורים

רש"י ב"ק לה ע"ב ד"ה פטור

ים של שלמה ב"ק שם (פרק ג סי' לד), "ועוד תימא ... למיתבעיה"¹

בענין מחילה בלב – עמודי שלמה (פירוש המהרש"ל על הסמ"ג), סי' מח ד"ה למדנו²; קצות החושן סי' יב ס"ק א, "ועיין

מסגרת השולחן ... והוא אמתי"

גיטין מ ע"ב, "ת"ר האומר עשיתי (השני) ... הא בברא"; ספר התרומות שער ז חלק ב אות יח, עד "מוציאין מידו"; רא"ש ב"ק ג: טו, עד "באותו זמן"

ראב"ד ב"ק שם בד"ה גופא, "דהא דאמר ... ומצחק הייתי בו"³; רא"ש ב"ק הנ"ל (המשך מלעיל), "והרמ"ה ז"ל ... כן חייב"; ש"ך חו"מ סי' פח ס"ק כב, "ונראה דלהרמ"ה" (השני) עד הסוף

כמה מקורות בעיקר הסוגיא של הודאת בע"ד כשהודה מעצמו בלי שתבעו תובע –

א. תוספתא ב"מ פרק א הל' י (אוסרת בגמרי פרא"ל פ"ג); מרדכי ב"מ פרק א רמז ריז, עד "הפה שהתיר"; בעל המאור

סנהדרין ז ע"ב באלפס בד"ה עד שיאמר, "והוי יודע ... יכול לחזור בו"; כתוב שם לראב"ד (שם) ד"ה כתוב שם אבל

ב. שו"ע חו"מ סי' פא סע' א, ג, ה

ג. ספר התרומות שער מב חלק א אות ו; טור חו"מ שם סע' כז

ד. ש"ך חו"מ סי' פא ס"ק נז, וס"ק יב (ראו ופתחונו בנראות גזירת הל"ל וצ"ל בקיאות בגאונים וראשונים, אך כאן כל כוונתו א"כ)

ענינים שונים העולים בנוגע להיקף ותוקף הפטור מדמי השעורים

אם אח"כ באו עדים שחייב בשעורים – ספר התרומות שער ז חלק ב אות יט; ש"ך חו"מ סי' פח ס"ק טז, עד "על השעורים חייב"

היודע שחייב האם עליו לשלם מעצמו – רמ"א חו"מ סי' פח סע' יב; ש"ך חו"מ סי' פח ס"ק יז

מקור חשוב לידיעתכם בענין מקור הדין דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי

רש"י קידושין סה ע"ב ד"ה הודאת

II. היחס בין הפטור מדמי השעורים לדין השבועה על החטים

תוס' שבועות מ ע"א ד"ה והודה; תוס' ב"ק לה ע"ב ד"ה לימא

תוס' הרא"ש שבועות מ ע"א ד"ה והודה

קצות החושן סי' פח ס"ק י לבסוף, "מיהו כל זה" עד הסוף; [וסי' פז ס"ק כג, וסי' פח סוף ס"ק ד, "ומיהו לפי מ"ש" עד הסוף]

שטמ"ק ב"מ ה ע"א ד"ה והודה לו (בשם המהר"י כ"ץ)

¹ עמודי שלמה (שם)

² למדנו²³¹ שהמחילה א"צ קנין. ונ"ל (ד)מכאן²³² דמחילה אפילו בלב מהני בלא דיבור²³³, ולמנ"מ היכי שמחל²³⁴ בלב שאסור לו למצוה אח"כ והוי²³⁵ כגזל²³⁶, וג"כ נ"מ אס הודה צניח דין שמחל בלב

² ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק ג

ועוד תימא, דאפילו תאמר שהוי מחילה, ומחילה אין צריכה קניין. מ"מ מחילה בלב לכ"ע לא הוי מחילה, ואפילו לא היה בדעתיה למתבעיה לעולם

³ חידושי הראב"ד ב"ק שם

מעיינת בה שפיר מתני' לא מתוקמא הכי, דהא דרבה בר נתן בחטים ושעורים כי קימתא דינא דקושטא לא מיתוקמא במעמיד את דבריו אלא בחזור בו ואומר אין לו אצלי לא חטים ולא שעורים אבל מצחק הייתי בו, דאמרינן כיון שאינו תובעו שעורים לו בבית דין יכול לאמר מצחק הייתי בו, וגבי נזק ומזיק נמי בשאינו מעמיד את דבריו, אלא שחזור בו ואומר לא קטן ולא גדול, לא תם ולא מועד ומצחק הייתי בו, ואי דאיכא

נמוקי יוסף סנהדרין ד"ע"ב באלפס

והא דאמרי' דבמחול לך לדברי הכל אין יכול לחזור בו כתב הרא"ה ז"ל דלאו דוקא דקאמר ליה מחול לך בהדיא דא"כ פשיטא דמהני מדין מחילה גמורה דהא לא בעיא קנין והיכי ס"ד במחול לך מחלוקת ולימא ר"מ יכול לחזור בו כיון דקי"ל דלאחר גמר דין מחלוקת הא זכו אותו והויא מחילה גמורה אלא ודאי הכא כגון דא"ל תובע לנתבע הרי עלי לעשות מתביעה זו בכל מה שיאמרו